

LIITE 2: Salon ympäristöterveydenhuollossa 1.1.2026 alkaen järjestettävät eläinlääkäripalvelut

I. Järjestämisvastuuseen sisällytettävät eläinlääkäripalvelut

Salon ympäristöterveydenhuollossa kaikkien eläinlääkintähuoltolain (285/2023) 8 §:n mukaisen luettelon eläinlääkäripalveluiden sisällyttäminen kunnan järjestämisvastuuseen on tarpeen riittävän alueellisen saatavuuden, oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitämisen sekä muiden eläinlääkintähuoltolaissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaamiseksi.

Järjestämisvastuuseen sisällytettävät 8 § mukaiset eläinlääkäripalvelut ja palvelukohtaiset perustelut (em. perusteluiden lisäksi) ovat seuraavat:

1. **Yleistutkimus ja terveydentilan arviointi eläinten terveyden todentamiseksi.** Välttämätön osa muita järjestämisvastuuseen kuuluvia eläinlääkäripalveluita (mm. rokotus), joten kuuluu aina järjestämisvastuuseen.
2. **Kissojen ja koirien tunnistusmerkintä.** Koiran tunnistusmerkintä on lakisääteinen velvollisuus koirien omistajille, joten on välttämätöntä varmistaa palvelun saatavuus kaikissa tilanteissa. Tunnistusmerkintä on tulossa lakisääteiseksi myös kissoille. Koirien ja kissojen tunnistusmerkintä on sisällytettävä järjestämisvastuuseen, koska muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen sitä edellyttää. Eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonnassa on varauduttava tunnistusmerkitsemään kerralla suuri määrä eläimiä, joten on tärkeää varmistaa, että kunnaneläinlääkärit voivat toimia tässä tehtävässä.
3. **Eläinterveyskäynnit, joista säädetään tarttuvista eläintauodeista sekä tiettyjen eläinterveyttä koskevien säädösten muuttamisesta ja kumoamisesta ("eläinterveyssäännöstö") annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2016/429 25 artiklassa, sekä elintarviketuotantoa varten pidettävien eläinten pitopaikoissa tehtävät terveydenhuoltokäynnit ja terveydenhuoltosuunnitelmat.** Kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen, sillä eläinterveyskäynnit koskevat tuotantoeläimiä ja toteutetaan pääasiassa osana terveydenhuoltokäyntejä.
4. **Rokotus.** Kansanterveydellisistä syistä on varauduttava ihmisten ja eläinten välillä leviävien tarttuvien tautien (kuten rabies, leptospira) ennaltaehkäisyyn nopeasti käynnistettävillä rokotuksilla. Tämän vuoksi palvelun on kuuluttava järjestämisvastuuseen. Rokotukset ovat olennaisia infektioautien ehkäisyssä. Vähentämällä infektioautien esiintymistä edistetään sekä eläinten että ihmisten terveyttä ja hyvinvointia.

Kansanterveyttä edistetään rokottamalla eläimiä vaarallisia zoonooseja, kuten rabiesta, vastaan sekä vähentämällä muiden eläintautien esiintymistä ja siten mikrobilääkkeiden käyttöä infektioautien ja niiden jälkitautien hoidossa. Rokottaminen on sisällytettävä järjestämisvastuuseen, koska muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen sitä edellyttää. Eläintautivalmiuden vuoksi on varauduttava tarvittaessa rokottamaan kerralla suuri määrä eläimiä esimerkiksi epidemiatilanteessa tai laittoman maahantuonnin yhteydessä.

5. **Loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet.** Ihmisten ja eläinten välillä leviävät loiset, (muun muassa heisimadot ja suolinkaiset) on voitava estää, palvelun riittävydestä on huolehdittava ja mahdolliseen nopeaan lääkitystarpeen lisääntymiseen on varauduttava sisällyttämällä palvelu järjestämisvastuuseen. Vähentämällä loistautien esiintymistä edistetään myös kansanterveyttä. Loisten häätöön ja ehkäisyyn liittyvät toimenpiteet on sisällytettävä järjestämisvastuuseen, koska muualla laissa järjestäjälle säädettyjen tehtävien asianmukaisen hoidon turvaaminen sitä edellyttää. Eläintautivalmiuden näkökulmasta on varauduttava lääkitsemään kerralla suuri määrä esimerkiksi laittomasti maahantuotuja eläimiä. Palvelu on tarpeen myös oman palvelutuotannon kokonaisuuden ylläpitämiseen.
6. **Suun terveydenhuoltoon liittyvät välttämättömät perustoimenpiteet tai, jos se on toimenpiteen laajuus tai vaativuus huomioon ottaen tarkoituksenmukaista, jatkohoitoon lähettäminen.** Suun terveydenhuollon kohtuuhintaisten peruspalvelujen riittävyys on tarpeen varmistaa sisällyttämällä nämä järjestämisvastuuseen. Suun ongelmat ovat syynä lukuisiin eläinten hyvinvoinnin rikkomuksiin, ja kohtuuhintaisten peruspalvelut vähentävät hyvinvointiongelmia. Yksityinen toimija voi valita asiakkaansa, joten suun terveydenhuollon järjestäminen on viime sijassa järjestäjän vastuulla. Kunnallisessa eläinlääkintähuollossa tarjottavat suun terveydenhuoltoon liittyvät perustoimenpiteet eivät merkittävästi vaikuta markkinoiden toimintaan.
7. **Sarvien ja sarven aiheiden poistaminen naudoilta ja vuohilta.** Kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.
8. **Lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito elintarviketuotantoa varten pidettävillä naudoilta, sioille, lampaille, vuohille ja poroille.** Kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.
9. **Kastraatio naudalle, sialle, lampaalle, vuohelle, porolle, koiralle ja kissalle sekä sterilisaatio kissalle.** Kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen tuotantoeläinten osalta, ja kohtuuhintaisten palvelun saatavuus on välttämätöntä varmistaa järjestämisvastuuseen sisällyttämällä myös kissojen osalta eläinsuojelullisista syistä (kissapopulaatioiden syntymisen estämiseksi). Kissojen hallitsematon

lisääntyminen ja kissan päätyminen kulkukissaksi johtavat eläinten hyvinvointiongelmiin. Lisäksi kissat voivat levittää eläintauteja ja zoonooseja, joista seuraa riskejä eläinten ja ihmisten terveydelle. Löytöeläinten talteenotto on eläinten hyvinvoinnista annetussa laissa (693/2023) kunnille asetettu velvoite, ja tehostamalla kissojen kastraatioita ja sterilisaatioita vähennetään kuntien kustannuksia löytöeläinten osalta. Koirien kastratio sisällytetään myös järjestämisvastuuseen palvelun saatavuuden varmistamiseksi. Yksityinen toimija voi valita asiakkaansa, joten koiran kastraation järjestäminen on viime sijassa järjestäjän vastuulla. Koiran kastratio voi olla välttämätön harvinaisessa tilanteessa, jossa uroskoiran todetaan kantavan *Brucella canis* -bakteeria. *Brucella canis* voi tarttua myös ihmiseen.

10. **Sairaalan eläimen kliininen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi, tavanomaisten näytteiden ottaminen ja pikatestaus tai toimittaminen laboratoriotutkimuksiin eläimen sairauden syyn selvittämiseksi sekä tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkotutkimuksiin.** Kuuluu olennaisena osana kiireelliseen eläinlääkärintapaan ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.
11. **Sairaalle elintarvike- tai turkistuotantoa varten pidettävälle eläimelle tarvittava hoito, jota on mahdollista antaa eläimen pitopaikassa ja johon kuuluu myös nautaeläimen juoksutusmahaleikkaus.** Kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.
12. **Perustasoinen ensiapuluonteinen hoito, jota tarvitaan muualle kuin 11 kohdassa tarkoitettulle eläimelle, johon kuuluvat ruoansulatuskanavan ja virtsateiden häiriöiden konservatiivinen hoito, tulehdus- ja kiputilojen hoito, sokin hoito, metabolisten häiriöiden hoito, haavojen ompelu, muu vastaava enintään vähäisiä kirurgisia toimenpiteitä sisältävä hoito, tavanomaisimpien pienten kotieläinten luunmurtumien immobilisaatio sekä hoitoon liittyvä välttämätön jatkokäsittely tai lääkehoito ja tarvittaessa eläimen lähettäminen jatkohoitoon.** Kuuluu olennaisena osana kiireelliseen eläinlääkärintapaan ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.
13. **Synnytyssapu, johon kuuluvat keisarileikkauksista nautojen, lampaiden, vuohien ja kissojen keisarileikkaus.** Kuuluu olennaisena osana kiireelliseen eläinlääkärintapaan ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.
14. **Eläimen lopetus.** Kuuluu kiireelliseen eläinlääkärintapaan ja kuuluu lain 9 §:n mukaan aina järjestämisvastuuseen.

Järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen mitoituksessa on otettu huomioon yksityisten eläinlääkäripalvelujen tuottajien järjestäjän alueella tarjoamat palvelut. Kiireettömiä eläinlääkäripalveluita on kattavasti

tarjolla, mutta sisällyttämällä välttämättömät palvelu järjestämisvastuuseen järjestäjä varmistaa, että palveluita on saatavilla kaikissa tilanteissa ja myös poikkeuksellisissa olosuhteissa.

Järjestäjällä on aina viimekätinen järjestämisvastuu kaikkien eläinlääkintähuoltolain 8 §:n mukaisten palvelujen osalta, joten sillä on velvollisuus reagoida toimialueella ilmenevään markkinapuutteeseen, kuten yksityisten palvelutoiminnan tilapäiseen aukiolon rajoittamiseen tai poistumiseen markkinoilta. Julkisten peruspalvelujen turvaamisesta varmistaa se, että järjestäjä ei olisi pakotettu tekemään rajuja muutoksia, kuten toimintojen olennaista alasajoa, reagoidakseen yksityisten palvelutarjonnan äkillisiin muutoksiin, jotka eivät välttämättä edes ole pysyviä.

II. Muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalvelujen järjestäminen (§ 17)

Eläinlääkintähuoltolain 17 § säädetään muiden kuin järjestämisvastuuseen kuuluvien eläinlääkäripalveluiden järjestämisestä. Näitä täydentäviä palveluita on Salon ympäristöterveydenhuollossa tarpeen tarjota laissa järjestäjälle säädettyjen muiden tehtävien hoidon turvaamiseksi, eläinlääkäriin klinisten taitojen ylläpitämiseksi sekä työn mielekkyyden säilyttämiseksi. Lisäksi joissain tilanteissa välttään potilaan kuljetukselta.

Täydentäviä palveluita tuotetaan rajatusti yksityisiä palveluja täydentävinä ja käytössä olevien resurssien sekä vastaanoton varustetason asettamien rajojen sisällä. Muut kuin lakisääteiseen järjestämisvastuuseen kuuluvat eläinlääkäripalvelut hinnoitellaan markkinaperusteisesti.

Täydentävinä palveluina järjestämisvastuun ulkopuolta tarjotaan:

- 1. Ultraäänikuvantamistutkimus tilanteissa, joissa sairaan eläimen asianmukainen tutkimus ja hoitotarpeen arviointi sitä edellyttävät.**
Viivytyksetön ultraäänitutkimus on usein tarpeen asianmukaisen diagnoosin ja jatkohoidon tarpeen määrittämiseksi annettaessa kiireellistä eläinlääkäripalvelua, esim. märkäkohtuepäily tai vatsaontelon ultraäänitutkimus henkeä uhkaavan verenvuodon havaitsemiseksi.
- 2. Leikkaushoito henkeä uhkaavissa hätätilanteissa (esim. mahalaukun kiertymä tai keisarinleikkaus koirille) sekä perustasoinen leikkaushoito myös muissa kuin henkeä uhkaavissa tilanteissa (esim. koiran sterilisaatioleikkaus).** Leikkaushoidon viipyminen voi aiheuttaa eläinsuojelullisen ongelman tai hengenvaaran, mikäli eläin ei ole kuljetuskuntoinen tai jatkohoitoa yksityisellä palveluntuottajalla ei ole saatavilla. Jotta leikkaushoito henkeä uhkaavissa hätätilanteissa olisi mahdollista toteuttaa turvallisesti, on eläinlääkäriin ajoittain tehtävä ei-kiireellisiä leikkauksia ammattitaidon ylläpitämiseksi, joten esimerkiksi pieneläinten kasvain-, tyrä- ja sterilisaatioleikkaukset on perusteltua sisällyttää täydentäviin palveluihin.

3. **Perustasoinen sairauden hoito myös muille kuin tuotantoeläimille.**
Työn mielekkyyden säilyttämiseksi perustasoinen sairauden hoito, kuten kroonisten sairauksien hoidon seuranta ja vähäiset kirurgiset toimenpiteet, on tarpeen sisällyttää palveluvalikoimaan täydentävinä palveluina.
4. **Lisääntymiseen liittyvät tarkastukset ja tutkimukset sekä lisääntymisongelmien hoito myös muille kuin tuotantoeläimille.** Nämä toimenpiteet ylläpitävät ammattitaitoa ja lisäävät työn mielekkyyttä. Lisääntymiseen liittyviä palveluita (esim. hevosten tiineystarkastus tai ruunaus tilakäynnillä) ei ole alueella riittävästi tarjolla yksityisiltä palveluntuottajilta kohtuullisen etäisyyden päässä. Kunnaneläinlääkärin ei myöskään välttämättä ole mahdollista selvittää luotettavasti, pidetäänkö eläintä tuotanto- vai harraste-eläimenä.